

Handläggare:
Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741

Till
Miljö- och hälsoskyddsämnden
2023-04-25, p. 7

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Miljö- och hälsoskyddsämnden

Förslag till beslut

1. Godkänna underlag för budget 2024 med inriktning 2025-2026
2. Justera beslutet omedelbart

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Mikael Nyberg
Avdelningschef

Samverkan

Samverkan med arbetstagarorganisationerna har skett den 15 mars 2023. Arbetstagarorganisationerna förklarar att de inte har något att erinra mot förslaget.

Bilagor

1. Blankett MHN 2024-2026

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	3
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	5
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.....	7
2 Nämndens verksamhetsområde	9
2.1 Tillsyn.....	9
2.2 Miljöövervakning samt projekt- och programverksamhet	12
2.3 Kommunikation.....	19
2.4 Medborgarbudget och medborgarinflytande	20
2.5 Staden som helhet.....	21
2.6 Strategiska personalfrågor.....	23
3 Sammanfattande ekonomisk analys	24
3.1 Drift	26
3.2 Investeringar	28
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)	28
4 Lokalförsörjningsplan	28
4.1 Sammanfattning	28
4.2 Planeringsförutsättningar.....	29
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	29
4.4 Samverkan	29
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	29
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	29
4.5.2 Nuläge 31 januari 2023	29
4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	29
4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	29
4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	30
4.6 Pedagogisk verksamhet	30
4.7 Övrig information.....	30
4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	30

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Miljö- och hälsoskyddsnämndens underlag för budget 2024 med inriktning 2025-2026 används som ett underlag för framtagandet av stadens budget för 2024. Enligt kommunallagen ska stadens budget innehålla en plan för ekonomin för de kommande tre åren. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i underlaget redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten under de kommande åren. Underlaget beskriver trender, utvecklingstendenser, eventuella strukturella eller demografiska förändringar samt effekterna av dessa med eventuella åtgärdsförslag. Vidare ska lokalförsörjning, kompetensförsörjning samt omstrukturerings- och investeringsbehov beaktas. Förutses ökade nettokostnader ska förslag till åtgärder eller prioriteringar beskrivas, så att de beslutade budgetramarna kan hållas. Begäran om medel eller andra framställningar ska dock inte göras i underlaget.

I avsnitten 1.1 – 1.3 nedan ges utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål en sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de kommande åren inklusive hur de strategiska satsningar nämnden gör kan bidra till kommunfullmäktiges mål under treårsperioden. I de därpå följande avsnitten presenteras en mer detaljerad analys av nämndens verksamhetsområden samt ekonomiska förutsättningar.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet bidrar till målet inom en rad olika områden, där nämndens tillsyn och kontroll, samt arbetet med gemensamma tillsynsinsatser i brottsförebyggande syfte för att öka tryggheten i staden utgör två exempel. Även arbete kopplat till stadsbyggnadsprocessen, stadens blågröna infrastruktur samt miljöövervakningen syftar till goda levnadsvillkor i hela staden. Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Boende och närmiljö hör till viktiga områden att arbeta med, då ojämlikhet finns avseende flera faktorer som luftföroreningar, buller, tillgång till grönområden m.m.

Prioriterade områden för tillsynen de kommande åren, för att bidra till en jämlik välfärd i hela staden, är riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden samt tillsyn av skolor och förskolor. Avseende skolor och förskolor läggs särskilt fokus på fullgod ventilation och en god ljudmiljö för att säkerställa att alla barn i staden vistas i lokaler som inte innebär en hälsorisk eller försämrade förutsättningar för god inlärning under skoldagen. Förvaltningen behöver även fortsatt vara delaktig i planeringen av skol- och förskoleverksamheter, så att inte brister i den fysiska miljön planeras och byggs in.

Samverkan med socialnämndens tillståndsenhet och Polisen, t.ex. inom ramen för arbetet med krogkontroller, fortsätter. Bekämpande av matfusk och annan brottslighet, t.ex. avfallsfusk, utgör en central del av det trygghetsskapande arbetet. Förvaltningen deltar även i det förvaltningsövergripande projektet ”Gemensam tillsyn inom myndighetsutövning” i syfte att utveckla samverkan och effektivare motverka brottslighet, inte minst i utsatta områden som Järvaområdet.

Vidare finns ett fortsatt stort behov av tillsyn inom avfallsområdet. Området är komplext och omfattande med en misstänkt utbredd fuskproblematik. Den satsning på skärpt avfallstillsyn för att bland annat motverka fusk och nedskräpning som påbörjades 2022 behöver fortsätta under flera år till. Även tillsyn av kemikalier i varor samt kemiska produkter behöver stärkas de kommande åren.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet bidrar även till målet genom miljöövervakning och tillsyn av skyddade områden. Särskilt fokus kommer att ligga på tillsyn och skötselrådgivning för reservat inom Järvaområdet, eftersom tillgång till grönstruktur nära bostaden har visat sig ha särskilt hög nytta för underprivilegierade grupper, exempelvis grupper med lägre inkomster eller i övrigt problematisk hälsa. Klimatförändringarnas effekter i form av ökad värme och nederbörd slår olika hårt mot olika grupper både på grund av olika grupperns känslighet men också den geografiska fördelningen av tåliga grönstrukturer i staden. Miljöförvaltningen är aktiva i arbetet med klimatanpassning och tar fram underlag som möjliggör riktade åtgärder för särskilda grupper och utpekade geografiska områden bland annat inom Järvaområdet.

De höga elpriserna har också medfört ökade kostnader för hushållen. Särskilt utsatta är småhusägare med direktverkande el som uppvärmningsform, men även hyresgäster, och inte minst de med lägre inkomster. Energi- och klimatrådgivningen kommer fortsatt att vara en viktig aktör för att ge brett stöd för att minska energianvändning och samtidigt bidra till invånarnas välfärd.

Förvaltningen kommer under 2023 att ta fram en krigsorganisation och en krigsledningsplan, inom ramen för stadens gemensamma beredskapsarbete. Även under de kommande åren kommer arbetet med civil beredskap och beredskapsplanering att vara högt prioriterat.

Strategiska satsningar under programperioden;

- Fortsatt satsning på riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden i syfte att bidra till sunda och jämlika boendeförhållanden i staden.
- Spridning av kunskap om invånares rättigheter kring inomhusmiljö – främst till boende och verksamma i socioekonomiskt utsatta områden.
- Handläggning av klagomål på störningar i bostäder och fortsatt utveckling av arbetet för att kunna möta den fortsatt höga inströmningen av klagomål.
- Tillsyn av skolor och förskolor, samt vård- och omsorgsboenden.
- Skärpt tillsyn av avfall samt fortsatt arbete med att motverka fusk och organiserad brottslighet genom att utveckla tillsynen och kontrollen samt samverka med andra myndigheter som Polisen, Skatteverket och socialnämndens tillståndsenhet.
- Tillsyn av varor och kemiska produkter i butiksledet inklusive kontroll av märkning och förpackning. Tillsynen är viktig eftersom användningen av dessa varor är kopplad till en global och diffus spridning av farliga kemiska ämnen samt att många kemiska produkter har farliga egenskaper som den som köper och använder produkterna behöver känna till.

- Fortsatt arbete med klimatanpassningsåtgärder.
- Stärkt tillsyn och skötselrådgivning i naturområden och naturreservat, inte minst i Järvaområdet.
- Fortsatt arbete med energieffektiviseringsfrågor i staden samt rådgivning genom Energi- och klimatrådgivningen till privatpersoner, föreningar (inklusive bostadsrättsföreningar) samt små och medelstora företag.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i arbetet med att bygga Stockholm som en hållbart växande stad. Genom förtätningen av staden blir frågor kring exempelvis trafikbuller, luftkvalitet, tillgången till grönområden för rekreation samt en god inom- och utomhusmiljö allt mer komplexa. Nämnden bidrar med kompetens dels genom deltagande i planprocesser, dels genom att ansvara för eller delta i arbetet med att ta fram underlagsmaterial, strategier och handlingsplaner.

Stockholms klimatkontrakt nationellt och med EU om att bli en klimatneutral stad 2030, tillsammans med stadens mål att bli klimatpositiv till 2030, innebär stora utmaningar för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökat fokus på arbete med cirkulära flöden är avgörande liksom samverkan med företag, medborgare, civilsamhälle och akademi. För staden gäller det att snabbt minska plastflödena till avfallsförbränning och ställa om transportsektorn mot ökad elektrifiering, förnybara bränslen samt minskat vägtrafikarbete. Infrastrukturen behöver utvecklas för delade mobilitetstjänster så att dessa kan komplettera och avlasta kollektivtrafiken samt minska hushållens behov av att äga en egen bil, vilket inte minst gynnar resurssvaga hushåll. Stadens mål om att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030 kommer även att ställa krav på nya arbetssätt och metoder. Utvecklade krav för upphandling och ökad kunskap om val av produkter vid inköp kommer att krävas inom stadens organisation, och även ökade upphandlingskrav på entreprenörer som utför tjänster åt staden krävs för att ställa om transportsektorn för att klara stadens mål.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har vidare en viktig uppgift när det kommer till att skapa förutsättningar för ett strategiskt och framåtsyftande arbete för att stärka den biologiska mångfalden. Att säkerställa en livskraftig och rik biologisk mångfald är en förutsättning för att även klara omställningen till ett förändrat klimat. Även kraven från omvärlden ökar på arbetet med biologisk mångfald, bland annat genom ny EU-lagstiftning, *Nature Restoration Law*, och FN:s nya globala ramverk för biologisk mångfald. För att säkerställa att den biologiska mångfalden stärks samtidigt som en hög byggtakt upprätthålls behöver staden fortsatt arbeta med strategiska prioriteringar, uppföljning och övervakning, riktad naturvårdsskötsel, stärkt skydd och ekologisk kompensation. Miljöförvaltningen har en viktig roll i att säkerställa målsättningen genom samverkan med andra förvaltningar samt genom att bidra med expertkompetens i stadens processer. Fortsatt utveckling av tillsynen av förorenad mark är exempelvis en viktig del, som inte minst har påverkan på stadens möjligheter att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

Förvaltningen erbjuder också specialiststöd inom kemikalieområdet till stadens verksamheter och genomför utredningar och analyser samt tar fram vägledningar och utbildningar i syfte att minska stadens användning av farliga ämnen, och därmed medborgarnas och miljöns exponering av dessa. För att motsvara stadens ambitioner behöver stödet utvecklas med mer analyser av varor och produkter, samt mätningar av förekomsten av farliga ämnen i stadens inomhusmiljöer. PFAS är en ämnesgrupp som berör många olika aktörer i staden och bör hanteras i en samordnad satsning.

Ytterligare en viktig förutsättning för klimatomställning är tillgång till riktig och relevant data och information. Det handlar om ett effektivt informationsutbyte och att möjliggöra ökat utbyte av data inom staden, Sverige och Europa. Den bristande tillgången till och kvalitet på data och interoperabilitet är en utmaning för miljöförvaltningen likväl som för många andra offentliga organisationer. Data och metadata behöver kunna integreras med annan data, fungera med olika program och flöden för analys, förvaring, katalogisering och andra processer. Utifrån datahanteringen finns sedan möjligheter att arbeta med såväl artificiell intelligens (AI) som Internet of Things (IoT). AI-lösningar kan bidra till ökad kvalitet i tjänster, mer proaktiv och individualiserad service samt bättre beslut både i närtid och på längre sikt. Med IoT finns möjligheter för staden att genom sensorer och annan teknik bygga och utveckla innovativa lösningar och skapa insikter för nästa generations städer. Den nya tekniken kan leda till ett antal vinster, både på kort sikt i form av reducerade ledtider för service, transporter m.m. och till vinster på längre sikt utifrån ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

Strategiska satsningar under programperioden;

- Vidareutveckla och stärka arbetet inom centrum för cirkularitet som stöd till förvaltningars och bolags arbete med att nå stadens klimatmål, samt för ökad samverkan med näringslivet.
- Metoder behöver kartläggas och utvecklas för att engagera, aktivera och involvera invånare. Målsättning är att ge förutsättningar för invånare att utveckla och påverka egna och stadens insatser för ökad hållbarhet. Insatser behöver genomföras på många håll i staden, inte minst i socioekonomiskt utsatta områden.
- Utökad arbete med mobilitetsfrågor som främjande av delningstjänster för att minska transportbehovet och utsläppen från transportsektorn.
- Stärkt arbete med elektrifiering med fokus på etablering av laddinfrastruktur på kvartersmark riktad till fastighetsägare såsom bostadsrättsföreningar, hyreshusägare, företag och småhusägare. Fortsatt samarbete med och stöd till förvaltningar och bolag vid implementeringen av riktlinjer för laddning.
- Underlag och information behöver löpande tas fram gällande förbättringar av stadsmiljön inför införandet av utsläppsfri innerstad. Fokus på förbättrad luftkvalitet, minskad exponering och minskade klimatutsläpp. Uppföljande mätningar av luftkvaliteten rekommenderas även.

- Fortsatt ökat fokus på tillsyn av och strategiskt arbete med förorenade områden, vilket behövs för att kunna arbeta proaktivt med att skydda människors hälsa och för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna uppnås.
- Ökad styrning och samverkan angående ekologisk kompensation i stadsutvecklingen och ett ökat fokus på att stödja i arbetet med förstärkningsåtgärder, naturvårdsinsatser och naturvårdsskötsel i syfte att stärka den biologiska mångfalden. Uppföljning av utförda åtgärder.
- Ökad styrning och samverkan rörande klimatanpassning, skyfallshantering och vattenkvalitet i syfte att få ett effektivt åtgärds genomförande.
- Tydliggöra att miljö- och hälsoskyddsnämnden har ansvar för samordningen av arbetet med värmebölja enligt handlingsplan för klimatanpassning 2022-2025.
- Stärkt övervakning av hälsorelaterade frågor kopplat till kemikalier: analys av varor, produkter och inomhusmiljö.
- Revidering av handlingsplanen för god vattenstatus i syfte att svara upp mot vattenförvaltningens åtgärdsfokus.
- Ökat fokus på att stödja stadens verksamheter i att vidta åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen för vatten i syfte att öka takten i åtgärds genomförandet. Uppföljning av utförda åtgärder i syfte att följa åtgärdstakten.
- Stärkt miljöövervakning av miljögifter och ekologiska kvalitetsfaktorer i vatten.
- Sammanhållen satsning på utfasning av PFAS i vattenmiljön, varor, material och i dricks- och avloppsvatten.
- Dialog bör föras inom ramen för arbetet enligt Ledstången om hur miljöfrågor i detaljplaner har omhändertagits i genomförandet i syfte att skapa erfarenhetsåterföring och lärande.
- Fortsatt arbete med digitalisering genom bl.a. automation, AI, digitalt stöd vid tillsyn och inspektioner samt öppna data och geodata.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Miljöförvaltningen eftersträvar en långsiktig hög produktivitet med god kostnadseffektivitet och en fortsatt hög självfinansieringsgrad. Förvaltningen ska upprätthålla fortsatt hög ambitionsnivå för att möjliggöra verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering under programperioden. Förvaltningen har säkerställt framdrift av innovationsaktiviteter genom implementering av portföljstyrning så resurser kan balanseras och prioriteras på ett än bättre sätt för att frigöra utrymme för fler utvecklingsprojekt där innovativa och kostnadseffektiva lösningar främjas.

Genom en god och likvärdig tillsyn främjas lika konkurrensvillkor i staden och miljöförvaltningen arbetar i enlighet med stadens näringslivspolicy för att underlätta för företagare i kontakten med staden. Genom att miljö- och klimatfrågor inkluderas i ett tidigt skede av stadsbyggnadsprocessen kan staden byggas hållbart samtidigt som kostnaderna hålls nere i förhållande till att vidta åtgärder i ett sent skede. Markföreningar, hänsyn till skyddade arter och klimatanpassning är exempel på frågor som kan bli kostnadsdrivande i byggskedet eller i drift om de inte beaktas i planeringsskedet. Upphandling kommer fortsatt att vara ett mycket viktigt verktyg för att på ett kostnadseffektivt sätt nå stadens högt ställda ambitioner.

Klimatomställningen ställer vidare krav på nya innovativa lösningar. Ett Stockholm med världsledande klimatarbete utgör en attraktiv plats för etablering av innovativa företag som kan bidra till klimatomställningen. Det skapar nya jobb och bidrar till en mer hållbar ekonomi. Näringslivssamverkan genom Miljö- och klimatpakten bidrar således till att nå målet. Förvaltningens stöd i energieffektiviseringsfrågor och då särskilt elbesparingar bidrar till en mer hållbar ekonomi för stadens organisation, men ger även utrymme vid kapacitetsbrist i infrastrukturen för elförsörjning. Införandet av miljözon 3 ställer också krav på nya lösningar. Det behövs infrastruktur för delade fordon, laddning av elbilar och ökade möjligheter för samlastning av gods.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fortsatt goda resultat avseende Nöjd Kund Index (NKI) och arbete sker löpande med att förbättra servicen mot näringslivet. E-tjänster för företag utvecklas för att bibehålla en hög service och digitala hjälpmedel för att effektivisera tillsynen implementeras. Kommunikationen med företagen utvecklas för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning samt att jobba förebyggande genom att erbjuda information och vägledning.

Den riktade bostadstillsynen i socioekonomiskt utsatta områden kommer fortsatt vara prioriterad eftersom underhållet är konstaterat eftersatt i flera av hyreshusen i dessa områden, vilket leder till risker i inomhusmiljön för de boendes hälsa. Tillsynen syftar till att säkerställa en sund inomhusmiljö i hyreslägenheter vilket bidrar till jämlika boendeförhållanden. Inströmningen av klagomål på störningar i bostäder är fortsatt högt och arbete med effektivisering av flödet in till förvaltningen och i handläggningen pågår därför löpande för att motverka att ärendebalansen fortsätter öka.

Strategiska satsningar under programperioden;

- Stärka organisationen, både på förvaltningen och inom staden, för att ge stöd i upphandling, inköp och avtalsuppföljning med fokus på bl.a. omställning av transportsektorn, energieffektivisering, cirkularitet och kemiska produkter.
- Flera e-tjänster utvecklas, bl.a. för registrering av livsmedelsverksamhet och köldmediarapportering, i syfte att förbättra servicen för stadens företag.
- Digitala hjälpmedel för kontroll utvecklas i syfte att effektivisera kontrollen.
- Fortsatt fokus på klagomålshantering avseende inomhusmiljön i bostäder.

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken

Nämnden bedriver tillsyn enligt miljöbalken med angränsande lagstiftningar såsom bl.a. strålskyddslagen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, tobakslagen, smittskyddslagen, marknadskontrollförordningen och lagen om sprängämnesprekursorer. Tillsyn enligt miljöbalken syftar till att skydda människors hälsa och miljön. En stor del av tillsynen är obligatorisk och måste utföras. Dit hör bl.a. tillsyn av tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheter. Härutöver bedriver nämnden tillsyn på verksamheter som inte är anmälnings- eller tillståndspliktiga men som bedöms utgöra särskild risk för människors hälsa eller miljön. Nämnden är remissinstans i samband med prövning av nya verksamheter som är tillståndspliktiga. Till största del finansieras nämndens tillsyn med tillsynsavgifter. Det är dock inte möjligt att ta ut tillsynsavgift för nämndens tillsyn med stöd av tobakslagen eller smittskyddslagen. Arbete med tillståndsremisser enligt miljöbalken, samt arbete med överklagade beslut är inte heller tillåtet att finansiera med avgifter.

Det finns ett fortsatt stort behov av att arbeta för att motverka illegal avfallshantering genom riktade tillsynsinsatser. Detta arbete är resurskrävande och ofta inte möjligt att finansiera genom tillsynsavgifter eftersom de verksamhetsutövare som ägnar sig åt illegal verksamhet i regel inte har tillgångar i Sverige som är möjliga att driva in. Den illegala avfallsverksamheten har nära koppling till andra verksamheter kopplade till ekonomiska oegentligheter. Det är mycket angeläget ur ett samhällsperspektiv att fortsätta arbeta för att förebygga och beivra den ekonomiska brottsligheten. Inom avfallsområdet fortgår alltjämt en utveckling av lagstiftningen. Förvaltningen måste därför fortsatt arbeta med fortlöpande kompetensutveckling och anpassning av arbetssätt utifrån förändrad lagstiftning.

Dagvattentillsyn är ett prioriterat utvecklingsområde, som ett led i arbetet med att stadens vattenförekomster ska uppnå en god vattenkvalitet och på sikt klara miljökvalitetsnormerna för vatten. En rad nya tillsynsinsatser utreds för att kunna prioriteras i tillsynen kommande år. Den nationella tillsynstrategin, stadens handlingsplan för god vattenstatus och de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster ligger som grund för utvecklingsarbetet.

Tillsynen av förorenad mark har under de senaste åren utvecklats till att omfatta ett mer proaktivt arbetssätt som inte enbart styrs av pågående exploatering. Det behövs ett ökat fokus på tillsyn och sanering av förorenad mark för att skydda människors hälsa och för att kunna uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten samt förbättra möjligheten att samutnyttja ytor för rekreation. Tillsynen är komplex och tidskrävande och det behövs fortsatta satsningar för att klara att höja ambitionsnivån inom området.

Tillkommande naturreservat samt biotopskyddsområden och en fortsatt hög byggtakt kan komma att kräva ytterligare resurser för tillsyn och för förvaltningens medverkan i dispens- och tillståndprocesser kopplade till de skyddade områdena. För att höja kvaliteten inom såväl naturreservat och övriga naturområden bedöms även ökade rådgivningsinsatser kopplat till naturvårdsskötsel att behövas.

Förvaltningen ser vidare ett fortsatt stort behov av tillsyn avseende inomhusmiljö, såväl avseende skolor och förskolor som bostäder. Inflödet av klagomålsärenden är högt och kontinuerlig effektivisering av arbetssätt behöver fortsatt prioriteras. Fokus på utfasning av farliga kemikalier i skolor och förskolor samt vid nybyggnation av bostäder och utbildningslokaler är fortsatt viktigt.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

En ny riskklassningsmodell kommer tillämpas från 2024 vilket innebär att ett omfattande arbete med att klassa om samtliga livsmedelsanläggningar kommer pågå under 2023. En förändring som kommer att ske är att kontroll kommer att flyttas från detaljistledet till tidigare led, vilket innebär att exempelvis tillverkare och grossister kommer att erhålla mer kontroll och således högre avgifter.

Livsmedelskontrollen utökas med kontroll av företag som säljer material som är i kontakt med livsmedel, så kallade ”food contact materials” (FCM). Kontrollen har tidigare saknats i Sverige och omfattningen av det nya uppdraget är fortfarande oklar. Förvaltningen deltar i ett pilotprojekt som drivs av Livsmedelsverket i syfte att utveckla kontrollen och att inventera de anläggningar som ska kontrolleras.

Tillsynens ekonomi

Årsarbetare inom miljöbalks- och livsmedelstillsynen

	VB 2020	VB 2021*	VB 2022*	VP 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Miljöbalkstillsyn	64,4	72,4	75,6	82,2	84,2	85,2	86,2
Livsmedelstillsyn	46,6	52,7	42,2	40,0	40,0	40,0	40,0
Summa	111,0	125,1	117,7	122,2	124,2	125,2	126,2

*Inklusive trängselstillsyn

Antalet årsarbetskrafter för livsmedelskontrollen har gått ned i takt med att trängselstillsynen fasats ut och pandemin klingat av. För miljöbalken syns däremot en ökning i antalet årsarbetskrafter hänförligt till bl.a. extra satsning på avfall och förorenad mark. En bidragande orsak till att årsarbetarna ökar på miljöbalkssidan är att flera inom den befintliga personalstyrkan som tidigare haft förkortad arbetstid nu går upp till heltid.

Prognosen om antalet årsarbetskrafter kommande år är i regel svårbedömd och påverkas av flertalet variabler men utgångspunkten, allt annat lika, är att antalet årsarbetskrafter bör öka i takt med att staden växer och fler kontroller behöver utföras. Antal årsarbetare uppskattas därför öka något från nuvarande nivåer för perioden 2024-2026. Planering och omfördelning av resurser mellan tillsynsområden görs enligt behovsutredningen och med beaktande av den nationella tillsynsstrategin.

Självfinansieringsgrad

VB 2020	VB 2021*	VB 2022*	VP 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Miljöbalktillsyn (MB)						
75 %	66 %	64 %	64 %	64 %	64 %	64 %
Livsmedelskontroll						
82 %	114 %	87 %	72 %	72 %	72 %	72 %
MHN tillsyn						
78 %	87 %	73 %	67 %	67 %	67 %	67 %

*Inklusive trängseltillsyn

Förvaltningen gör årligen en djuplodande analys av tillsynens taxa, tidsbegreppet och tidredovisningen, och har genom detta en god tillämpning av självkostnadsprincipen inom såväl miljöbalkens områden som livsmedelskontrollen. För förvaltningen som helhet har självfinansieringsgraden inklusive OH-kostnader ökat från 44 procent 2006 till dryga 73 procent i utfall för 2022. Nämndens utfall 2021 på 87 procent i självfinansieringsgrad bör ses som extraordinärt och berodde huvudsakligen på extra statligt bidrag kopplat till trängseltillsyn som pandemiåtgärd varför självfinansieringsgraden för livsmedelskontrollen landade på 114 procent. Den extra ersättning som nämnden erhöll under pandemiåren är nu utfasad i takt med att nationella pandemirestriktioner dragits tillbaka och självfinansieringsgraden för livsmedelskontrollen och nämnden som helhet beräknas därmed gå tillbaka mot historiska nivåer.

Den prognosticerade självfinansieringsgraden för livsmedelskontrollen har sjunkit till 72 procent vilket främst beror på övergången till efterhandsdebitering. Efterhandsdebitering har visat sig vara mer administrativt betungande jämfört med det tidigare systemet med förskottsbetalade avgifter som baserades på schabloniserade avgifter. Andra kommuner som också gått över till efterhandsdebitering har även de minskat sin självfinansieringsgrad och ligger på en jämförlig nivå. Bedömningen är att självfinansieringsgraden för kontrollområdet kommer att ligga på motsvarande nivå även framgent.

I verksamhetsplan 2023 och plan för åren 2024-2026 beräknas en självfinansieringsgrad för nämnden på 67 procent d.v.s. något lägre än utfallet för 2022 (73 %). Anledningen till den lägre självfinansieringsgraden finns återigen att hitta i de extra ersättningarna för trängseltillsyn som förvaltningen erhöll samt övergången till efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen som beskrivs ovan. En bidragande orsak är även att lokalkostnaderna, i form av OH-kostnader, ökat efter återflytt till lokaler i Tekniska nämndhuset.

I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en fortsatt hög självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalken och kontrollen enligt livsmedelslagstiftningen. Eftersom tillsynsområden har olika självfinansieringsgrad är det viktigt att förvaltningen utför tillsynen där behovet finns och gör störst miljönytta och att tillsynsarbetet inte prioriteras med syfte att uppnå en hög självfinansieringsgrad. Behovet av tillsynen styr och påverkar därför självfinansieringsgraden och innebär att viss fluktuation mellan åren förekommer som en naturlig följd. Behovet av

tillsyn ökar stadigt i takt med att staden växer men förvaltningen bedömer att den totala tillsynens omfattning i stort kommer ligga kvar på nuvarande nivå även kommande år.

Förvaltningens kostnader för lokaler har ökat i och med ombyggnationen och renoveringen av Tekniska nämndhuset. Miljöförvaltningens andel av de totala kostnaderna för evakuering och ombyggnation av evakueringslokaler innebar ett tillägg på bashyran med 3,2 mnkr per år under perioden 2019-2022. En tredjedel av denna kostnad (cirka 1,2 mnkr per år) kunde finansieras via taxan. I april 2022 flyttade förvaltningen till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset och hyran ökade då ytterligare. För 2023 ligger hyran på drygt 15,5 mnkr och kommer att öka med ytterligare 1,4 mnkr 2024 till totalt 16,9 mnkr för att åren därefter endast öka i takt med normal indexuppräknings. Även denna hyresökning kan delvis finansieras genom tillsynens taxor (cirka 0,5 mnkr). Utöver kostnaden för lokalhyran tillkommer lokalkostnader i form av gemensamma FM-tjänster, garageplatser samt hyra av möbler om totalt 4,7 mnkr per år. Ökning av lokalkostnader påverkar förvaltningens självfinansieringsgrad negativt eftersom inte all tillsyn är debiterbar och lokalkostnaderna utgör en del av de gemensamma OH-kostnaderna. Förvaltningen strävar efter att bibehålla en hög självfinansieringsgrad trots att kostnaderna för ej debiterbar tillsyn alltså ökar pga. hyreshöjningen. Även om förvaltningens självfinansieringsgrad prognosticeras att ligga något lägre de kommande åren så ligger självfinansieringsgraden fortsatt på en hög nivå i nationell jämförelse.

2.2 Miljöövervakning samt projekt- och programverksamhet

Energi- och klimatarbete inklusive övervakning av klimatförändringar

Beslut i EU om ”Fit for 55-paketet” (energieffektiviseringsdirektivet) beräknas ske under 2023. Förslaget innefattar krav på mycket långtgående energieffektiviseringsåtgärder inom offentligt byggnadsbestånd. Behovet av stöd från förvaltningen till stadens fastighetsägande bolag och förvaltningar kommer att vara fortsatt högt för att bistå i arbetet med att nå stadens energieffektiviseringsmål om tio procent under mandatperioden. Inom upphandling ses därför även en ökad efterfrågan på stöd från förvaltningens energikompetens. Förvaltningen kommer också fortsättningsvis utgöra ett viktigt stöd inom staden kopplat till kapacitetsbristen i elsystemet. Energiförbrukningarna bedöms ligga kvar på relativt höga nivåer kommande år, och då särskilt elpriserna. Frågorna till Energi- och klimatrådgivningen ökade med drygt 130 procent under 2022 jämfört med 2021. Efterfrågan på rådgivning kommer troligen att vara fortsatt hög även kommande år, och rådgivningen behöver kunna ge ett brett stöd för att underlätta för privatpersoner, föreningar (inklusive bostadsrättsföreningar) och små och medelstora företag. Inte minst för resurssvaga grupper kan rådgivningen vara ett viktigt stöd.

För att nå klimatmålet i det europeiska klimatkontraktet till 2030 samt stadens mål att bli klimatpositiv till 2030 så krävs stora insatser inom transportsektorn och åtgärder för att minska plastflöden till avfallsförbränning. Trafiken står för hälften av växthusgasutsläppen i Stockholm. Transporteffektivitet, elektrifiering och biodrivmedel kan tillsammans minska dessa utsläpp. Eftersom reduktionsplikten med stor sannolikhet kommer att minska kommande år blir det ännu viktigare med åtgärder inom transporteffektivitet och elektrifiering

för att klara klimatmålen. Förvaltningens samlade kompetens inom klimatområdet är ett viktigt stöd inom staden men även viktigt för samverkan med näringsliv och invånare.

Målet om att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030 är en utmaning. Stora insatser kommer att krävas inom delvis nya områden för stadens klimatarbete. Särskilt viktiga områden där stadens organisation kan göra skillnad är upphandling och en fossilfri bygg- och anläggningssektor. Satsningar inom cirkularitet blir ett viktigt verktyg för att nå målet.

Miljöfrågor i fysisk planering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i arbetet med att bygga Stockholm som en hållbart växande stad. Genom förtätningen av staden blir frågor kring en god inom- och utomhusmiljö allt mer komplexa. Förvaltningen ser en kontinuerlig utveckling av arbetet med miljöfrågor som exempelvis vattenkvalitet, förorenad mark, luftkvalitet, trafikbuller, naturvärden och tillgången till grönområden för rekreation. Hur klimatpåverkan och klimatanpassning hanteras i planprocessen behöver utvecklas ytterligare. Miljöförvaltningen bidrar med kompetens dels genom deltagande i planprocesser, dels genom att ansvara för eller delta i arbetet med att ta fram underlagsmaterial, strategier och handlingsplaner samt genom miljöövervakning.

För att kunna bibehålla en hög bebyggelsetakt behöver staden säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs eftersom detaljplanprocesserna annars kan försvåras. Staden behöver även planera för ett förändrat klimat och stärka grönstrukturen i staden. Åtgärder behövs i såväl ny som befintlig bebyggelse och åtgärdstakten behöver öka. Ett annat fokusområde för att kunna bibehålla en hög bebyggelsetakt är arbetet med naturmiljö kopplad till den fysiska planeringen. Lagstiftningen har skärpts gällande skydd av arter, inte minst för fåglar. Det kommer att behövas mer omfattande bedömningar, inklusive bedömning av kumulativa effekter vilket är konsekvenserna som uppstår när olika projekts effekter av ianspråktagen naturmiljö samverkar med varandra, för påvisa att gynnsam bevarandestatus inte påverkas.

Ett tidigt inkluderande av miljö- och klimatfrågor i stadsbyggnadsprocessen underlättar för kostnadseffektiva lösningar och det finns fortsatt ett behov av att förvaltningen tidigt inkluderar olika processer, exempelvis kopplat till bygglov för skolor och förskolor. Detta förebygger att risker för hälsa och miljö byggs in i fastigheter samt att olika delar av staden fattar beslut som är motstridiga i förhållande till varandra.

Vattenarbete

Arbetet med vattenförvaltning i staden ska bland annat bidra till att mål 6 och 14 i Agenda 2030 om hav och marina resurser kan uppnås, och framförallt till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. I detta arbete har förvaltningen arbetat med framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster (LÅP) samt verkat för ett ökat genomförande av åtgärder i samverkan med övriga berörda tekniska förvaltningar, stadsdelsförvaltningarna, Stockholm Vatten och Avfall AB samt Stockholms Hamn AB.

Förvaltningen kommer de kommande åren att fokusera på att färdigställa återstående åtgärdsprogram samt att stödja genomförandeorganisationerna i att vidta åtgärder. Utöver detta behöver arbetet med källspårning i syfte att utreda de huvudsakliga källorna till påverkan stärkas. Det finns även ett behov av att öka förmågan till att initiera och driva externfinansierade projekt samt att testa och utvärdera innovativa lösningar för rening och fördröjning av vatten i staden.

För att miljöövervakningen av miljögifter och ekologiska kvalitetsfaktorer ska kunna fortsätta utgöra grund för klassificering av status, uppföljning av genomförda åtgärder samt ge underlag för stadens planarbete behöver insatserna öka både tidsmässigt och rumsligt. Förvaltningen behöver också utöka insatserna för källspårning av prioriterade ämnen så som PFAS.

Handlingsplanen för god vattenstatus beslutades 2015. Vattenförvaltningsarbetet går delvis in i en ny fas då åtgärdsgenomförande är i fokus. En ny handlingsplan för god vattenstatus behöver därför tas fram för ett effektivare åtgärdsgenomförande.

Arbete med biologisk mångfald, natur och ekosystemtjänster

I stadens budget för 2023 står det att läsa att Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar. EU:s nya strategi för biologisk mångfald, mål 15 i Agenda 2030 och mål 5 i stadens miljöprogram ligger till grund för Stockholms arbete med biologisk mångfald.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om en handlingsplan för biologisk mångfald och miljöförvaltningen har fått i uppdrag att samordna arbetet med handlingsplanen.

Förvaltningen har tagit fram stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald innehållande förslag på fysiska åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden i staden. I en växande stad kommer det att behövas insatser för att bevara, stärka och kompensera den grönyta som ianspråkats när 140 000 nya bostäder ska skapas. När grönyta ianspråkats ökar kraven på funktionalitet i kvarvarande naturområden samt att den gröna infrastrukturen är väl sammanlänkad. För att uppnå detta behöver sambanden stärkas mellan områden samt kvaliteten i kvarvarande områden höjas. Detta görs genom strategiska förstärkningar, riktade naturvårdssatser, ökad naturvårdsskötsel samt långsiktigt skydd av områden med höga värden. Detta ligger i linje med Agenda 2030 och målsättningen om att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald.

Miljöförvaltningen bidrar i hög utsträckning i arbetet för en stärkt biologisk mångfald och ekosystemtjänster genom miljöövervakning, expertkompetens och samverkan med andra förvaltningar. Arbetet med miljöövervakning kommer att behöva stärkas med särskilt fokus på att hantera kumulativa effekter. Förutsättningarna för hur staden ska arbeta med ekologisk kompensation behöver också vidareutvecklas, både för att tydliggöra ansvar samt säkerställa finansiering och för att säkerställa att rätt åtgärder görs på rätt platser. Staden behöver även fortsätta arbeta med att minska det ekologiska fotavtrycket genom att ställa krav i upphandling och inköp som gynnar den biologiska mångfalden i och utanför staden.

Resurseffektivitet

Arbete med resurseffektivitet och cirkulära materialflöden kommer bli avgörande för att nå stadens mål om minskade utsläpp från konsumtionen och Agenda 2030-målet *Hållbar produktion och konsumtion*. Arbetet inom det nybildade centrum för cirkularitet blir ett viktigt verktyg för att stödja stadens bolag och förvaltningar i att nå målen. Initialt fokuserar centrum för cirkularitet mot två prioriterade materialflöden, plast och byggmaterial. Även cirkularitet i inköp- och upphandlingsprocessen kommer att fokuseras. Kommande år finns behov av resurser för ett förstärkt arbete inom dessa områden, men även behov av att omfatta andra materialströmmar. En sådan materialström kan vara textilier.

Transporteffektivitet i form av mobilitetstjänster, mobilitetshubbar (anläggning där det finns ett utbud av olika transportmedel och där fordon kan parkeras, laddas och/eller lånas) och samlastning av gods är också viktigt för att klara klimatmålen. Även här finns ett utökad behov av kompetens och resurser de kommande åren. Att kunna leva i Stockholm med tillgång till mobilitet som inte kräver eget ägande av bil är resurseffektivt. Den ökande internethandeln och fortsatt hög byggtakt gällande bostäder och infrastruktur ställer krav på leveranstrafiken. Samordning och samlastning av gods, genomtänkt masshantering och övergång till andra trafikslag som eldrift, pråmar och lastcyklar är viktiga åtgärder som behöver kompetens och resurser. Resurseffektivitet är ett viktigt område för staden att beakta även vid många olika typer av upphandlingar och vid inköp.

Genom hållbar konsumtion, produktion och åtgärder för avfallsförebyggande och mer cirkulära flöden kan både resursförbrukningen och klimatpåverkande utsläpp minska. Att ställa om till ett mer hållbart och resurseffektivt samhälle är en stor utmaning både globalt och lokalt. Området är mycket brett, alltifrån produktion och konsumtion av varor (fria från oönskade kemiska ämnen), varor som är mer eller mindre hållbart förpackade till mer byggande med återvinningsbara material samt återanvändning och återvinning av dessa vid rivning av byggnader etc. Arbetet med skärpt avfallstillsyn bidrar till resurseffektivitet genom att förvaltningen ökar förmågan att upptäcka illegal avfallshantering, förebygga och upptäcka brott och minska otillåtna avfallstransporter. En viktig del i att beivra illegal avfallshantering är myndighetsgemensam tillsyn som behöver fortsätta men är resurskrävande.

Några exempel på förändringar inom avfallslagstiftningen är införandet av ett nationellt system för textilavfall som träder i kraft 2025 samt att Stockholms stad genom Stockholm Vatten och Avfall AB tar över ansvaret från FTI (förpackningsinsamlingen) för insamling av förpackningar från den 1 januari 2024. Den fastighetsnära insamlingen av förpackningar ska sedan vara fullt utbyggd senast den 1 januari 2027.

Kemikaliearbete

Staden har länge arbetat mot målet om ett Giftfritt Stockholm, ett mål som avspeglar det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, och sedermera även EU:s ”Kemikaliestrategi för hållbarhet – på väg mot en giftfri miljö” från 2020. I stadens budget för 2023 står skrivet att ”år 2030 ska staden vara fri från skadliga, svårnedbrytbara och hormonstörande ämnen”. Vidare ska ”Stockholm vara en föregångskommun och utreda i syfte att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och

material som idag finns staden”. Eftersom användningen av sådana ämnen är utbredd, och det dessutom i många fall saknas kunskap om deras förekomst är detta en omfattande utmaning.

För att hantera dessa utmaningar planeras ett intensifierat arbete längs tre huvudlinjer:

- Att genom utredning och analyser skaffa kunskap om det kemiska innehållet hos utvalda misstänkta problemmaterial, både sådana som köps in idag och befintliga material som finns i stadens verksamheter.
- Att vägleda, utbilda och stödja en bredd av nyckelpersoner i stadens verksamheter i de val och åtgärder de behöver göra för att undvika och ta bort oönskade ämnen.
- Att genom analyser av de miljöer där människor vistas bedöma och följa exponeringen för oönskade ämnen.

En ämnesgrupp som har uppmärksammats mycket och som också lyfts i stadens budget är PFAS. Sverige har nyligen tillsammans med några andra länder föreslagit ett generellt förbud för hela gruppen med över 10 000 ämnen. Här finns utredningsbehov inom olika områden;

- Total förekomst av hela PFAS-gruppen i stadens vattenmiljöer.
- Utredning av källor.
- Förekomst i varor och material som köps in eller som redan finns i användning.
- Vad staden kan göra för att redan nu upphöra med att använda PFAS.
- Vad staden kan göra för att säkra dricksvattnet respektive minska PFAS-halterna i slam och utgående avloppsvatten.

Eftersom frågeställningarna i stor utsträckning är gemensamma och kräver långsiktigt och omfattande arbete föreslås en samlad ansträngning för att utreda PFAS-frågan, se avsnitt 2.5, *Staden som helhet*, nedan.

Övervakning av luftkvalitet

EU-kommissionen presenterade den 26 oktober 2022 förslag till reviderat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Förhoppningen är att det reviderade luftkvalitetsdirektivet antas av EU under 2024, och därefter dröjer det cirka två år innan direktivet är genomfört i svensk lagstiftning. Förslaget innehåller krav på bland annat skärpta luftkvalitetsnormer till 2030 (som ligger närmare WHO:s riktvärden och ger ett ökat skydd för människors hälsa), mål att uppfylla WHO:s riktvärden senast till 2050, förtydligade regler och krav för åtgärdsprogram, förstärkta krav på kontroll av luftkvalitet (d.v.s. mätning och modellering av luftföroreningar) samt utökade bestämmelser kring sanktioner och enskildas rättigheter vid överträdelse. Det reviderade direktivet kan komma att påverka omfattningen av Stockholms luftkvalitetsmodellering samt hur mätstationer ska utformas och placeras. EU:s luftdirektiv medför således ökade krav på mätningar av luftföroreningar och modellrapportering och kommer på sikt kräva ökade resurser. En preliminär analys av de föreslagna luftkvalitetsnormerna indikerar att Stockholm har relativt goda förutsättningar för att uppnå de skärpta nivåerna till 2030.

Kunskapen kring luftföroreningars inverkan på människors hälsa fortsätter att vara i stort fokus. Förvaltningen har ett inarbetat samarbete med hälsoforskare på Karolinska Institutet,

Umeå universitet och Göteborgs universitet. Förvaltningens modellerade lufthalter utgör underlag för studier avseende hur exponering för luftföroreningar kan öka risken för t.ex. lungsjukdom hos barn och ungdomar och demens hos äldre personer.

I samband med införande av nya typer av miljözoner (miljözon 3) eller skärpning av nuvarande miljözoner i Stockholms innerstad kommer det att finnas ett löpande stort behov av underlag avseende beräkningar av emissioner och halter av luftföroreningar, där emissions- och spridningsmodeller är nödvändiga verktyg för att simulera och utvärdera olika scenarier. Stärkta informationsinsatser kommer även krävas för att belysa hälsonyttan och klimatnyttan med en utsläppsfri innerstad. Modellberäkningarna bör även kompletteras med nya mätningar av luftföroreningshalter inom den utsläppsfria zonen.

Hållbara transporter samt transportsektorns miljöpåverkan

Vägrafikens omfattning i Sverige har varit relativt oförändrad under 2022, trots att bränslepriserna varit upp mot 70 procent högre jämfört med 2019. Det finns endast en liten nedgång i mängden personbilar som passerar trängselskattestationerna i Stockholm. Bostadsbyggandet och alla infrastrukturprojekt leder till mycket tung trafik samtidigt som en ökande befolkning ska förses med fler varor och genererar mer avfall. Trafiken står för närmare 50 procent av växthusgasutsläppen i Stockholm. Det är en stor utmaning att minska trafikens negativa miljöpåverkan.

Trafiken i Stockholm ska minska med 30 procent till år 2030. Elektrifierade mobilitetstjänster av olika slag behöver utvecklas och erbjudas plats så att stockholmare och företag kan verka med tillgång till fordon efter behov, utan att själva äga dessa. Förvaltningens elektrifieringsarbete har fokus på laddning på kvartersmark. Trafikkontoret ansvarar för publik laddning på gatemarken och erfarenhetsutbyte mellan förvaltningarna sker kontinuerligt. Samlad information behöver paketeras och spridas till olika målgrupper för att underlätta övergången till ny mobilitet. Koncept med mobilitetshubbar och samlastning av gods är viktigt när miljözon 3 införs och innerstaden ska bli utsläppsfri. Förvaltningen behöver stärka arbetet med elektrifiering, transporteffektivitet och mobilitetsfrågor och bistå trafikkontoret likt arbetet inom elektrifieringspakten.

Inom området logistik och leveranstrafik öppnas nya möjligheter till AI och geofencing genom införandet av 5G-nät. Detta behöver testas och utvärderas, tas i drift samt kravställas i upphandlingar under kommande år. Staden behöver även verka för framtagande av statistikunderlag för leveranser och hur leveranstrafiken rör sig i staden.

Internationellt, nationellt och regionalt samarbete inklusive projektarbete

Miljöförvaltningen deltar i internationella, nationella och regionala samarbeten. Dessa nätverk är viktiga fora för att inhämta praktiska erfarenheter från andra städers miljö- och klimatarbete samt för att kunna påverka strategiska EU-dokument, exempelvis EU:s kommande "Fit for 55-paket" och AFIR (Alternative Fuels Infrastructure Regulation) som direkt kommer att påverka svensk lagstiftning och EU:s rekommendationer för luftkvalitetsmodellering. Förvaltningen är aktiv i Eurocities miljöforum och därtill underliggande arbetsgrupper, och

förvaltningen har ett delat ordförandeskap i arbetsgruppen Climate Change and Energy Efficiency. Staden är också medlem i POLIS som är ett nätverk för städer inom ramen för trafik och mobilitet.

Förvaltningen deltar i ett antal internationella och nationella projekt och samarbeten, inte sällan med medverkan från akademien. Miljöförvaltningen behöver fortsatt aktivt söka samarbete med universitet och högskolor, både nationellt och internationellt, i syfte att ta del av den senaste forskningen, utveckla nätverk, driva innovation samt öka användningen och förståelsen av AI och maskininlärning. Förvaltningen leder och medverkar i en rad olika utvecklings- och demonstrationsprojekt inom nämndens verksamhetsområden. Den här typen av externfinansierade projekt stärker stadens förmåga att uppnå målen inom hållbarhet. Dock ser förvaltningen att konkurrensen om extern projektfinansiering hårdnat under senare år.

Ökad samverkan krävs, med bland annat andra europeiska städer, kring åtgärder, arbetssätt och processer för att stärka den biologiska mångfalden. Miljöförvaltningen samverkar bland annat genom Eurocities internationellt och föreningen C/O City nationellt. Ett fortsatt regionalt samarbete krävs också för att fortsatta stärka Stockholms läns regionala gröna infrastruktur. Förvaltningen deltar också i forskningsprojektet Drizzle - centrum för dagvattenhantering, ett av VINNOVA:s kompetenscentrum för forskning i världsklass. Deltagandet innebär bland annat att förvaltningen bidrar med frågeställningar som behöver beforskas för att möta stadens dagvattenutmaningar.

Förvaltningen medverkar i respektive leder EU-projekten NonHazCity3 och ChemClimCircle. Det förra fokuserar på att utveckla kommuners möjlighet att undvika farliga ämnen i bygg- och anläggningsmaterial och det senare på att hitta modeller och metoder för att ställa krav i inköp som integrerar kemikalie- klimat- och cirkularitetsaspekter.

Miljöförvaltningen deltar också i FAIRMODE (Forum for Air quality Modeling), C40, Carbon Neutral Cities Alliance (CNCA), Klimatkommunerna och regionens Klimatarena (inklusive regional samverkan inom energi- och klimatrådgivning).

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Miljöförvaltningen arbetar med löpande utvecklingsarbete utifrån stadens kvalitetsprogram samt förvaltningens utvecklingsplan för digitalisering, automatisering och AI. Syftet är att öka nyttjandet av digitaliseringens möjligheter och främja innovativa och kostnadseffektiva lösningar. Digitala lösningar som sätter människan i centrum kommer att leda till nya möjligheter för företag likväl som för stadens verksamheter vilket kan främja ett öppet och demokratiskt samhälle och en livskraftig och hållbar ekonomi och samtidigt bidra till att bekämpa klimatförändringarna och underlätta den gröna omställningen.

Samverkan med stadsledningskontoret såväl som med övriga förvaltningar och bolag samt externa parter är avgörande för att nå framgång i utvecklingsarbetet. Förvaltningens arbete fokuserar huvudsakligen på tre insatsområden den närmaste femårsperioden;

- Automation och AI. Genom att nyttja ny digital teknik och tillämpa det på förvaltningens processer inom såväl administration som tillsyn och datahantering ökar

värdet av förvaltningens information samtidigt som tid frigörs till mer värdeskapande arbete.

- Digitalt stöd vid tillsyn och inspektioner. Insatsområdet handlar om att förenkla både för verksamheten samt företagarna genom att använda digital teknik som möjliggör effektivare informationshantering, enklare processer och ökad rättssäkerhet. På längre sikt ska insatser kring planeringsstöd förbättras.
- Öppna data och geodata. Insatsområdet avser att stärka förvaltningens och stadens förmåga till informationsdelning och återanvändning av data samt förenkla förvaltning av data. Miljöförvaltningen avser även att öka ambitionen i antalet datamängder som publiceras.

Ett digitalt verktyg för energirådgivning till fastighetsägare har också utvecklats av förvaltningen. Möjligheten att vidareutveckla verktyget till en e-tjänst kommer att undersökas. Förvaltningen kommer att bidra till ett samarbete mellan RISE och KTH i syfte att utveckla en chatbot som ska kunna svara på enklare energirådgivningsfrågor. AI-maskininlärning kommer under 2023 börja implementeras för att förbättra och effektivisera modellberäkningar och prognoser av luftföroreningshalter.

2.3 Kommunikation

Miljöförvaltningens kommunikation vänder sig i första hand till stadens övriga verksamheter, till näringsliv och till invånare. Kommunikationen ska underlätta för dessa målgrupper att öka kunskapen om vilka egna insatser som är möjliga att göra, öka förståelsen om innebörden av regelverk och styrande dokument samt öka engagemang och därmed bidra till att påskynda takten i genomförandet av miljöarbetet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har sedan 2021 i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor. Uppdraget har utvecklats till en central del av miljöförvaltningens kommunikationsarbete. Genom uppdraget skapas synergieffekter inom stora delar av berörda förvaltningars kommunikationsarbete utifrån mottagarnas perspektiv.

Det senaste året har miljöförvaltningen haft ett ökat fokus på kommunikation riktad till övriga stadens verksamheter för att underlätta implementering av handlingsplaner och program. Miljöförvaltningen behöver fortsatt lägga ökade resurser på framtagande av utbildningar och andra pedagogiska verktyg. Fokus 2024-2026 bör vara implementering av stadens miljöprogram för den nya programperioden.

Under 2022 och 2023 har arbetet inom Miljö- och klimatpakten utvecklats. En viktig del av arbetet är möjligheten för näringslivet att, tillsammans med varandra och staden, driva utveckling. Navet är verksamhet inom olika tematiska arbetsgrupper. Former för dialog med såväl politisk ledning och tjänstemän behöver utvecklas ytterligare.

Miljöförvaltningen har mångårig vana av att jobba med kampanjer och webbinformation riktad till invånare. Den planerade inriktningen framöver är att inte arbeta med kortsiktiga

kampanjer utan arbeta långsiktigt inom olika nyckelområden där invånares engagemang är nödvändigt. Det innebär att lära mer om målgrupper och att pröva fler metoder för att lyssna in och för att nå ut och engagera. Förvaltningen behöver öka fokus på metoder som påtagligt når de grupper där förändring bedöms möjlig och där förändringen skulle innebära en betydande effekt för klimat- och eller miljöstatus. Att aktivt arbeta för att skapa förutsättningar för beteendeförändringar ligger i linje med inriktningen för ett mer öppet och demokratiskt Stockholm.

Kommunikationsmetoder i samband med och som komplement till tillsyn ska fortsatt utvecklas. Kommunikationsinsatser kan ske såväl inför, under som efter tillsynsinsatser och behöver ske både på verksamhetsnivå och på branschnivå liksom till medborgare. Nu utvecklas information om rättigheter kopplade till inomhusmiljö i samband med riktad bostadstillsyn.

Arbetet med miljöförvaltningens delar av stadens webbplats behöver fortsatt stärkas. Stadens webbsida är en central del i klimat- och miljökommunikationen som behöver utvecklas ytterligare i syfte att underlätta för målgrupperna att agera för bättre miljö. Miljöförvaltningen samarbetar även med övriga staden för att utveckla innehållet i stadens sociala mediekonton till såväl invånare som presumtiva anställda. Miljöbarometern är en central del i kommunikationen till övriga staden, andra myndigheter och intresserade invånare. Förvaltningen ska tillgängliggöra information om miljötillståndet i staden, och relevanta kunskapsunderlag ska finnas tillgängliga, däribland miljöindikatorer, mål, åtgärdsredovisningar och rapporter. Hur innehåll presenteras behöver fortsatt utvecklas för att bidra till ökad förståelse och tillgänglighet. Bland annat planeras att göra det möjligt att följa ett flertal nya indikatorer inom tillsynen. Förvaltningen tillgängliggör nu kartunderlag med åtgärdsförslag till stöd för andra förvaltningar i den fysiska planeringen, och förvaltningen ser också en ökad efterfrågan av kartunderlag.

2.4 Medborgarbudget och medborgarinflytande

Stadens arbete med klimatkontrakt till 2030, både nationellt och med EU, omfattar samverkan med invånare, civilsamhälle, näringsliv och akademi. Metoder för samverkan ska fortsätta att utvecklas. Exempel på befintliga aktuella områden är transport, plast och bygg där samverkan med näringslivet sker genom Miljö- och klimatpakten.

I arbetet med att stärka den biologiska mångfalden ingår dialog med externa aktörer om vad de kan göra för att bibehålla och stärka stadens mångfald. Förvaltningen arbetar bland annat med dialog med näringslivet och föreningslivet. Även samverkan med skolor och naturskolor är viktiga insatser som pekats ut i handlingsplanen för biologisk mångfald.

2.5 Staden som helhet

Många av de utmaningar som staden står inför kräver samverkan för att finna och implementera effektiva lösningar. Höga elpriser och kapacitetsproblem i elnätet är en utmaning som staden endast kan lösa genom samarbete. Energi- och klimatrådgivningen

kommer fortsatt vara en viktig funktion för stadens invånare och då framför allt vad gäller möjligheterna till att minska elberoendet. Minskad elanvändning är också viktigt ur ett försörjningsperspektiv, speciellt vid tidpunkter då det föreligger risk för kapacitetsproblem i elnätet. Även förvaltningens stöd kring åtgärder för att minska elanvändningen inom stadens organisation är viktig och bidrar också till att minska eventuella kapacitetsproblem i elnätet.

Trafiken i Stockholm ska minska med 30 procent till år 2030. Elektrifierade mobilitetstjänster av olika slag behöver utvecklas och erbjudas. För att påskynda övergången till fossilfrihet krävs breda samarbeten såväl inom staden som regionalt. Dessutom ställer omställningen stora krav på laddinfrastruktur. Även här kräver omställningen ett ökat erfarenhetsutbyte för att få ett snabbare genomslag hos alla typer av fastighetsägare (t.ex. bostadsrättsföreningar, småhusägare, företag och privata hyresfastighetsägare).

Resurseffektivitet och cirkulära materialflöden för att nå stadens mål om minskade utsläpp från konsumtionen är även det en gemensam utmaning. Arbetet inom det nybildade centrum för cirkularitet blir därmed ett viktigt verktyg för att stödja stadens bolag och förvaltningar i att nå målen.

Genom Miljö- och klimatpakten engageras dessutom näringslivet i stadens samlade arbete med klimatomställningen. Miljö- och klimatpakten vidareutvecklas mot operativ samverkan inom områden som är särskilt viktiga för klimatomställningen. Förvaltningen räknar med en vidareutvecklad näringslivssamverkan även inom länsstyrelsens och regionens initiativ Klimatarenan de kommande åren.

För att möta stadens ökade miljö- och klimatambitioner, utmaningar och behov samt för att driva på för ökad hållbarhet i Stockholm är inköp och upphandling centrala delar. En tät samverkan mellan upphandlande verksamheter och stödjande funktioner är av yttersta vikt. Miljöförvaltningen ser ett behov av att stärka detta arbete både internt inom förvaltningen samt i staden i sin helhet. För förvaltningens del handlar det om att ytterligare kompetens behövs inom vissa sakområden, exempelvis cirkularitet, för att kunna ge råd och stöd avseende lämpliga upphandlingskrav. Det handlar också om fortsatt samordning för att underlätta för upphandlande verksamheter i kontakterna med miljöförvaltningen.

Förvaltningen ser också ett fortsatt behov av att den stadscentrala samordningen kring miljö- och klimatkrav stärks. Samarbetet behöver även stärkas mellan miljöförvaltningen och andra förvaltningar och bolag kring uppföljning av miljö- och klimataspekter i inköpsarbetet.

För att bibehålla en hög bebyggelsehalt och bygga den hållbara staden behövs åtgärder både i den befintliga staden och vid nybyggnation. Det är ofta samma markområden som behöver ianspråkta för åtgärder med flera olika syften. Förvaltningen har en viktig roll och kan bidra med att se till synergier och samutnyttjande av ytor för att genomföra mångfunktionella åtgärder som kan bidra till stadens mål inom flera områden samtidigt, exempelvis förbättrad vattenkvalitet, klimatanpassning, biologisk mångfald och rekreation. Detta ställer höga krav på samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag så att frågor hanteras i rätt skede och i en effektiv organisation. Dialog bör också föras inom ramen för arbetet enligt Ledstången om hur miljöfrågor i detaljplaner har omhändertagits i genomförandet i syfte att skapa erfarenhetsåterföring och lärande.

I dagsläget bedrivs vattenförvaltningsarbetet separat från arbetet med klimatanpassning och skyfallsåtgärder vilket inte kommer att vara ändamålsenligt när planeringen av åtgärder övergår i åtgärds genomförande. Det finns en stor risk att staden förlorar både tid och resurser om åtgärder inte samplaneras. Ökad styrning och samordning kommer att vara avgörande för att lyckas med ett effektivt åtgärdsarbete där både kvalitet och kvantitetsaspekterna tillvaratas.

I stadens budget för 2023 talas om att rena såväl dricks- som avloppsvatten från PFAS samt att fasa ut ämnesgruppen från varor och material som köps in eller redan finns i stadens verksamheter. För att hanteringen av PFAS i avlopp inte bara ska flytta problemet från vatten till slam behöver frågan angripas genom uppströmsarbete, d.v.s. med åtgärder riktade mot källorna. Belastningen och förekomsten av PFAS i stadens vattenförekomster är därtill ytterligare en utmaning som lyfts i de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster. Därtill behöver PFAS-förorenad mark identifieras och saneras. För att stadens ambition ska nås behövs en samlad satsning och ett gemensamt uppdrag till berörda inom staden för att kunna angripa utmaningarna.

Ytterligare en viktig förutsättning för kontinuerlig utveckling av stadens insatser och tjänster är tillgången till riktig och relevant data och information. Det handlar om ett effektivt informationsutbyte och att möjliggöra ökat utbyte av data inom staden, Sverige och Europa. Genom ett utökat utbyte av information och datamängder kan nya, smarta och kostnadseffektiva lösningar tillskapas. Efterfrågan på kartunderlag fortsätter att öka och geodata som verktyg är avgörande för att effektivt kunna kommunicera underlag och åtgärdsförslag om hållbarhet och miljö till alla de funktioner i staden och externt som behöver ta del av miljödata. Stadens arbete med geodatasamordning och tillgängliggörande av öppna data behöver förstärkas och staden behöver ha en tydligare stadsövergripande strategi för hur verksamheterna ska utveckla och samordna sitt arbete med geodata. Ett initiativ till översyn av de tekniska plattformarna har tagits av de tekniska förvaltningarna i samverkan med stadsledningskontoret. Arbetet syftar till att skapa bättre förutsättningar för att strukturera och dela data för ett effektivare resursutnyttjande.

2.6 Strategiska personalfrågor

Miljöförvaltningens specialistkompetens behöver fortsatt ligga i framkant för att förvaltningen ska kunna genomföra sitt uppdrag samt ge fullgott stöd till övriga staden. Kompetensutveckling för befintlig personal säkerställs genom individuella kompetensutvecklingsplaner och förvaltningen erbjuder också ett flertal interna utbildningar både för medarbetare och för chefer.

Förvaltningens övergripande utmaningar vad gäller kompetensbehovet bedöms som utmanande men hanterbara. Efterfrågan på kompetens inom miljö-, klimat- och hälsoskyddsområdet ökar och antalet studenter som söker sig till passande utbildningar minskar. Detta har lett till att förvaltningen har svårt att rekrytera till vissa kärnbefattningar. Förvaltningen har därför ytterligare stärkt samverkan med relevanta utbildningsinstitutioner. Även inom vissa specialistområden blir det allt svårare att rekrytera och behålla kritiska kompetenser då efterfrågan på kompetensen är stor på marknaden, både inom näringslivet och inom offentlig

sektor. Den stora efterfrågan har också lett till ett högt löneläge som förvaltningen många gånger haft svårt att möta. Att fortsätta arbeta med förvaltningens lönepolitik är avgörande så att lönenivå och löneutveckling blir konkurrenskraftig och marknadsmässig.

Förvaltningens personalomsättning ligger fortsatt på en relativt låg nivå (7,14 procent). Under den kommande treårsperioden har förvaltningen något fler pensionsavgångar och några av dem innehar kritiska kompetenser. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetensöverföring för att minska sårbarheten vid personalomsättning. Förvaltningen har också ett gott samarbete med lärosätena och handleder regelbundet studenter, vilket också är ett led i att försöka säkra kompetensförsörjningen på sikt. Kontinuerligt arbete med att utveckla och förändra arbetssätt pågår parallellt. Vidare bedriver förvaltningen bland annat ett aktivt friskvårdsarbete och arbetar med olika strategier för att öka attraktiviteten till förvaltningens yrkesområden. Förvaltningen har också goda resultat i stadens medarbetarenkät och tämligen låga sjuktal.

Miljöförvaltningen ser inte heller några stora förändringar i det totala antalet anställda de närmaste åren. Viss nyrekrytering kan behövas för att säkerställa relevant kompetens inom digitalisering, innovation och utveckling för att kunna bibehålla en hög genomförandetakt i förvaltningens digitaliseringsarbete. Vidare ser förvaltningen ett behov av att fortsatt stärka arbetet med exempelvis förorenad mark samt avfallsfrågor. Inriktning och omfattning av tillkommande satsningar under programperioden kan komma att påverka nyanställningstakten ytterligare. Tabellen nedan visar utvecklingen av antalet anställda på förvaltningen sedan 2020 samt en bedömning av utvecklingen för 2023 och framåt.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tillsvidareanställda	245	262	264	265	267	268	269
Tidsbegränsat anställda	10	13	14	10	10	10	10
Summa	255	275	278	275	277	278	279

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämnden har 2023 en nettobudget på 154,8 mnkr (exklusive ansökningar om budgetjusteringar). Sedan 2010 har det skett en gradvis ökning av nettobudgeten p.g.a. nya uppdrag från kommunfullmäktige samt att verksamheter som tidigare var projektfinansierade delvis har inkorporerats i nämndens grundbudget och basverksamhet (klimatarbete, Energicentrum, Kemikaliecentrum, vattenarbetet och arbete med miljöfordon t.ex.).

Inom nämndens verksamhetsområden finns idag utvecklade och väletablerade verksamheter som har förutsättningar att arbeta effektivt och uppnå goda resultat. Detta har möjliggjorts inte minst genom satsningar som sedan permanentats i ordinarie verksamhet. Inom tillsynen har processerna effektiviserats och fokus på produktionen är än tydligare idag. Samordning av tillsynsbesöken och bättre uppföljning har höjt tillsynens kvalitet och resulterat i ett tydligt mervärde för stockholmarna. Finansieringstillskott via den centrala medelsreserven samt extern projektfinansiering har erhållits och inneburit ökad utväxling och uppskalning av befintlig verksamhet. Även avfallsfrågor har fått en högre och tydligare prioritet, likväl som arbetet med minskad plastanvändning och digitalisering av tillsynsprocesser. Arbetet kan också i högre grad utföras av egen personal vilket ger kontinuitet och en uppbyggnad av kompetens som stannar inom organisationen.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 erhöles medel för nedanstående områden där finansieringen upphör 2024 respektive 2025. Sammantaget medför detta kostnadsminskningar om 4,3 mnkr 2024 och sen ytterligare en kostnadsreducering med 3,0 mnkr 2025. Nedan nämns vilka områden som berörs av de planerade besparingskraven.

Satsningar som upphör 2024;

- Framtagande strategi för utomhusbelysning -0,5 mnkr
- Digitalisering av tillsynsprocesser -2,5 mnkr
- Vägledning, god inomhusmiljö på förskolor och skolor -0,3 mnkr
- Framtagande mått- och mätmetoder samt förslag till åtgärder för att nå målet om halvering av konsumtionsbaserade utsläpp -1,0 mnkr

Satsningar som upphör 2025;

- Stärkt arbete med förorenade områden -3,0 mnkr

Förvaltningen konstaterar dock att flera av de ovannämnda satsningarna, vilka väntas upphöra de kommande två åren, resulterar i aktiviteter som behöver pågå flera år eller övergår i stadigvarande verksamhet varför det är viktigt med kontinuitet i finansieringen även på längre sikt. Av staden efterfrågade ambitionshöjningar som behöver införlivas i ordinarie verksamhet medför många gånger ökade kostnader som inte alltid kan täckas fullt ut genom generell effektivisering.

Det är också viktigt att poängtera att nämndens tillsynstaxa har diskonterat effektiviseringar inom tillsynsarbetet. Det innebär att det redan tagits hänsyn till rationaliseringar i den mån de finansieras av tillsynsintäkter. Den lagstadgade tillsynsverksamheten är, som nämns ovan, inte

fullt ut självfinansierad varpå nämndens nettokostnader ökar i takt med att mer tillsyn behöver utföras när staden och tillsynsbehoven växer. För att ha möjlighet att upprätthålla en kontinuerligt hög ambitionsnivå inom nämndens samtliga verksamheter krävs därför stabil och långsiktig finansiering.

Som framgår av avsnittet *Tillsynens ekonomi* ovan, ökade förvaltningens kostnader för lokaler i samband med återflytten till Tekniska nämndhuset i april 2022. Lokalhyran 2023 är cirka 15,5 mnkr och kommer att öka med 1,4 mnkr 2024 då Tekniska nämndhuset beräknas vara helt färdigrenoverat, ytterligare detaljer finns att ta del av under avsnitt 4, *Lokalförsörjningsplan*. En tredjedel av denna kostnad (cirka 0,5 mnkr per år) anses kunna finansieras via taxan och ökade tillsynsintäkter. Om- eller nedprioritering, vid sidan av ordinarie effektivisering, av verksamhetsområden behöver sannolikt ske för att täcka resterande del av hyreshöjningen. Både tillsynsrelaterad och ej tillsynsrelaterad verksamhet kan komma att beröras.

Ökning av lokalkostnader belastar förvaltningens självfinansieringsgrad eftersom inte all tillsyn är debiterbar. Trots ökade lokalkostnader och införande av efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen, som påverkat effektiviteten och kräver fortsatta omställnings- och anpassningskostnader, eftersträvar förvaltningen att bibehålla den höga självfinansieringsgraden. Det bör dock tilläggas att efterhandsdebiteringen har fyllt sitt syfte och skapat ökad tydlighet gentemot verksamhetsutövare som nu tydligare kan se kopplingen mellan avgiften som betalas och den kontroll som utförs.

Staden växer vilket i regel medför ökad efterfrågan på kontrollinsatser inom livsmedels- och hälsoskyddstillsynen då det finns ett tydligt samband med befolkningsstorleken. Populationsutvecklingen är svår att prognosticera och har av försiktighetsskäl inte medräknats i de redovisade tabellerna.

Ett flertal externt finansierade projekt har avslutats under 2022 och så kommer även vara fallet under 2023. Flera nya ansökningar om extern finansiering är dock planerade och inskickade. Förvaltningen ser att extern finansiering och i synnerhet EU-projektmedel fortsatt kommer att vara en viktig del i finansiering av nämndens verksamhet även om det är tydligt att konkurrensen om extern projektfinansiering hårdnat under senare år.

Tabellen nedan visar intäkter och kostnader per avdelning utifrån idag kända framtida förutsättningar. Härutöver kan förändringar ske på både kostnads- och intäktssidan som är svårare att förutse samt uppskatta värdet av och därför tas inte dessa med i beräkningen.

Mnkr	VP 2023**	Plan 2024*	Plan 2025*	Plan 2026*
<i>Intäkter</i>				
Luft och klimat	24,4	24,4	24,4	24,4
<i>varav Miljöbilar</i>	3,4	3,4	3,4	3,4
Livsmedelskontrollen	43,4	43,4	43,4	43,4
Kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskydd	51,7	51,7	51,7	51,7
Stadsmiljö	12,7	12,7	12,7	12,7
Verksamhetsstöd	0,3	0,3	0,3	0,3
Utveckling	0,0	0,0	0,0	0
FC, Nämnd, gemensamma kostnader, MSL	1,4	1,4	1,4	1,4
Summa intäkter	133,9	133,9	133,9	133,9
<i>Kostnader</i>				
Luft och klimat	56,0	55,0	55,0	55,0
<i>varav Miljöbilar</i>	9,7	9,7	9,7	9,7
Livsmedelskontrollen	48,9	48,9	48,9	48,9
Kommunikation	14,0	14,0	14,0	14,0
Miljö- och hälsoskydd	64,8	64,5	64,5	64,5
Stadsmiljö	60,9	60,4	57,4	57,4
Verksamhetsstöd	20,5	20,5	20,5	20,5
Utveckling	5,1	2,6	2,6	2,6
FC, Nämnd, gemensamma kostnader, MSL	18,5	18,5	18,5	18,5
Summa kostnader	288,7	284,4	281,4	281,4
Netto	154,8	150,5	147,5	147,5

* Plan 2024-2026 inkluderar inte lönekostnadsökningar, hyreshöjningen och eventuella taxehöjningar

** VP 2023 innehåller inte ansökta budgetjusteringar

3.1 Drift

Nämnden ser idag ett antal faktorer som kan påverka de ekonomiska förutsättningarna men prognosticerad omfattningen är så oviss att belopp inte tas upp i beräkningen av plan 2024-2026:

- Som framgår av tabellen ovan minskar förvaltningens kostnader fr.o.m. 2024 i enlighet med att satsningar upphör. Detta påverkar nämnden då flera av dessa satsningar utgör fleråriga åtaganden. Lönekostnadsökningar för de kommande åren är heller inte inräknade, och förvaltningen har inom flera befattningar svårt att konkurrera lönemässigt. Om nödvändig finansiering inte finns på plats kommer nämnden behöva se över prioriteringsordningen.

- Det finns fortsatt en hög efterfrågan på förvaltningens deltagande i stadsutvecklingsprocessen när projekten har blivit alltmer komplexa. Miljöförvaltningens deltagande är viktigt för att relevanta miljöfrågor ska fångas upp och hanteras i rätt skede, så att processerna blir effektiva samtidigt som fördröjande och kostnadsdrivande utredningar kan undvikas. Det gäller inte minst hanteringen av miljö kvalitetsnormer för vatten och artskyddsfrågor som riskerar att försena detaljplaneprocesserna.
- Stockholms stad har ett stort antal områden med befarade markföroreningar. Totalt rör det sig om cirka 3 800 identifierade objekt varav drygt 200 i de två högsta riskklasserna enligt länsstyrelsens kartläggning. Arbetet med förorenade områden behöver fortsatt utvecklas till att omfatta ett mer proaktivt arbetssätt som inte enbart kopplas till pågående exploatering. Arbetet är komplext och tidskrävande och det behövs fortsatta satsningar för att klara att höja ambitionsnivån inom området.
- Det förväntas en ökad efterfrågan på nämndens kompetens inom klimat- och energiområdet bl.a. till följd av stadens höga klimatambitioner tillika ny lagstiftning gällande klimatdeklarationer av alla nyproducerade byggnader. I samband med kraftigt eskalerande elpriser och ökad risk för effektbrist i energisystemet har förvaltningens kompetens och expertis inom analys och rådgivning efterfrågats i allt större omfattning; t.ex. har förvaltningen bistått stadsledningskontoret med identifierade av vilka elbesparande åtgärder som stadens organisationer kan bidra med för att uppnå störst besparingseffekter.
- Stora insatser kommer krävas inom delvis nya områden för att klara målet om att halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030. Cirkularitet är ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen. Förvaltningen bygger upp ett centrum för cirkularitet som initialt fokuserar på två prioriterade materialflöden, plast och byggmaterial. Fokus ligger även på cirkulära krav i upphandling- och inköpsprocessen. Kommande år finns behov av resurser för ett förstärkt arbete inom dessa områden, men även behov av förstärkta resurser så att fler materialströmmar kan omfattas.
- Förvaltningen fortsätter arbeta enligt den tillsynsplan som har sin utgångspunkt i förvaltningens behovsutredning och den nationella tillsynsstrategin för miljöbalken. Inom livsmedelskontroll kommer en ny riskklassningsmodell att tillämpas från 2024 vilket innebär att samtliga livsmedelsanläggningar kommer att klassas om under 2023.
- Staden växer, får fler invånare och nya verksamheter tillkommer. Detta resulterar i behov av tillsyn, med medföljande ökade personalkostnader. Med ett taxsystem med relativt hög grad av självfinansiering bör ökade kostnader till stor del kunna balanseras av stigande intäkter, men ju fler verksamheter desto större risk för fler oförutsägbara händelser, t.ex. livsmedelsburna utbrott, fusk och obefogade klagomål, som inte kan debiteras.
- Det finns fortsatt behov av ökad tillsyn inom avfallsområdet. Området är komplext och omfattande med en misstänkt utbredd fuskproblematik. Den satsning på skärpt tillsyn inom området som påbörjades 2022 behöver fortsätta under flera år framöver.
- Digital utveckling är fortsatt en viktig och högt prioriterad fråga och därför har

förvaltningen rekryterat en utvecklingschef under 2022 för att hålla samman och leda arbetet framåt. Fortsatt digitalisering kräver både ekonomiska och personella resurser. Men minst lika viktigt som utvecklingsarbetet av digitala tjänster är, är att det också finns ekonomiska medel för den kontinuerliga driften och underhållet av dessa. En långsiktig finansiering för drift och underhåll av nya digitala lösningar måste därför säkras för att möjliggöra en fortsatt digitalisering.

- Inom projekt- och programverksamheten sker också förändringar som kan få ekonomisk betydelse. Det finns pågående projekt som avslutas under 2023 och de kommande åren. Nämnden har skickat in ansökningar för flera nya projekt och planerar att söka ytterligare externfinansiering kommande året och åren. Men då konkurrensen om extern finansiering har ökat, inte minst när det gäller EU-bidrag, finns det en överhängande risk att inte nå tillräcklig finansiering genom enkom externa bidrag. Om inte ytterligare extern finansiering beviljas så kommer det att innebära ett signifikant bortfall i externa intäkter 2024 jämfört med 2023. De projekt som avslutas har delvis finansierat verksamhet som tidigare var helt finansierad via ramanslag. Ambitionen är att försöka balansera intäktsbortfallet genom ansökan om extern finansiering av nya projekt samt genom kostnadsminskningar. Det skulle kunna innebära ett behov av oönskade besparingsåtgärder som till exempel att sänka ambitionsnivån inom vissa områden.
- Östra Sveriges Luftvårdsförbund genomför en ny upphandling av det regionala luftövervakningssystemet under hösten 2023. Förvaltningen har förhoppningar att få fortsatt ansvar för driften av det regionala systemet perioden 2024-2028. Får förvaltningen däremot inte fortsatt ansvar för driften av det regionala systemet behöver förvaltningen omprioritera och balansera minskade intäkter och personalresurser.

3.2 Investeringar

Utbyte av gamla mätinstrument för luftmätning behöver fortsatt hållas på en rimlig nivå. Investeringar i nytt system för datakommunikation genomförs under de nästkommande åren. Detta görs för att minska risken för mätdatabortfall och därmed höja driftsäkerheten. På sikt förväntas det även minska driftkostnaden. Förvaltningen anser dock att det är möjligt att genomföra ovanstående investeringar inom ramen för nuvarande investeringsbudget. Även utbytestakten av äldre instrument bedöms fortsatt vara hållbar.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

Miljöförvaltningen bedriver inga driftprojekt enligt stadens definition, d.v.s. projekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr och som har en betydande påverkan på stadens ekonomi eller som berör frågor av strategisk vikt.

4 Lokalförsörjningsplan

Miljö- och hälsoskyddsnämndens lokalförsörjningsplan följer den disposition som föreskrivs i stadsledningskontorets anvisningar.

4.1 Sammanfattning

Miljöförvaltningen flyttade i april 2022 tillbaka till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset, och delar nu kontorslokaler med de övriga tekniska förvaltningarna. Enligt beslut i fullmäktige ska förvaltningen fortsatt vara lokaliserad till Tekniska nämndhuset under överskådlig tid.

4.2 Planeringsförutsättningar

Lokalerna i nya Tekniska nämndhuset är huvudsakligen inredda som flexkontor, det vill säga utan personliga platser. På detta sätt kan lokalerna lättare möta förändringar i personalstyrkan, och det finns även en större flexibilitet att dela på ytor mellan förvaltningarna i huset. Miljöförvaltningen ser därför inga behov av större förändringar under planeringsperioden.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Lokalkostnaden för förvaltningen i nuvarande lokaler är cirka 15,5 mnkr för 2023. Till 2024 (när ombyggnationen av Tekniska Nämndhuset är helt klar) kommer hyran att öka med 1,4 mnkr. Därefter förväntas inga ökningarna utöver normal årlig indexuppräknings.

Till detta kommer kostnader för gemensamma FM-tjänster (reception, städ, lokalservice etc.) på 3,3 mnkr/år, hyra för garageplatser 0,4 mnkr/år samt tilläggshyra för möbler etc. under perioden 2023-2033 på 1,0 mnkr/år.

4.4 Samverkan

Miljöförvaltningen delar kontorslokaler med övriga tekniska förvaltningar i Tekniska nämndhuset, vilket bland annat innebär att gemensamma kostnader för städning, reception, mötesrum m.m. delas mellan förvaltningarna.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Miljöförvaltningen flyttade under 2022 tillbaka till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset. De nya lokalerna uppfyller förvaltningens behov väl, och det finns för närvarande inga planer på att byta lokaler eller förändra den förhyrda ytan.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2023

Miljöförvaltningen har sina lokaler i Tekniska nämndhuset, tillsammans med de övriga tekniska förvaltningarna.

4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Nämndens lokalbehov är relativt statiskt. Behovet av administrativa lokaler påverkas främst av förändringar i omfattningen av verksamhetens uppdrag.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

4.6 Pedagogisk verksamhet

Avsnittet är inte relevant för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

4.7 Övrig information

Samtliga miljöförvaltningens hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år. Det bör dock framhållas att kommunfullmäktige har beslutat att miljöförvaltningen fortsatt ska vara lokaliserad i Tekniska nämndhuset.

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Avsnittet är inte relevant för miljö- och hälsoskyddsnämnden.